



20 V PROF. DR. UROŠ AHČAN

TELO SO VRATA

Zdi se, da živimo v času, v katerem je vse gnetljivo in spremenljivo. Če nam trenutna barva las ne ustreza, jo lahko spremenimo. Če se nam zdi, da je Slovenija za nas premajhna, lahko iščemo srečo drugje. Kaj pa naše telo? Imamo sploh še avtonomijo, da smo očarljivi s svojimi hibami vred ali pač ravno zaradi njih? Ali moramo biti ves čas fit, lepi in prazni? Smo lahko v času poplave filozofije pozitivnega mišljenja upravičeno zaskrbljeni in kritični? Kako poiskati pravo smer v morju nesmislov, ki nas trgajo na vse smeri, iščoč upravičenost lastne izbire iskanja vsebine čutnosti in globine čuječnosti, smo se pogovarjali s prof. dr. Urošem Ahčanom, svetovno priznanim strokovnjakom rekonstrukcijske in estetske kirurgije iz Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana.

TEKST **LUCIJA MULEJ MLAKAR** FOTO **PRIMOŽ PREDALIČ**

1. Za vami so leta izkušenj, ste priznani kirurg, estetik in mentor ter družinski človek. Po katerih vrednotah vrтите kompas svojega srca, da usklajujete vse te raznolike svetove?

V današnjem kompleksnem svetu zgoj kompas ni dovolj, je pa nujno potreben, da pomaga pri izbiri osnovnih smeri. Resda sem razpet med številne kraje, delujem tako doma kot v tujini in brez opore bližnjih ne bi mogel funkcionirati, saj je moj urnik prepoln v več vzporednih svetovih, ki me zahtevajo celega. Kirurgija zahteva predanost in mentalni napor, zato je tako pomembno, da je človek osebnostno urejen. V kirurgiji sta potrebna popolna zbranost in fokus, da je napak čim manj. Že pri strokovno brezhibnem delu lahko pride do posledic, ki jih ne moreš predvideti. V družini sem našel nadgradnjo. Otroci in žena so mi pogosto ogledalo; in vedno ne vidim podo-be, ki bi si jo želel. Dozorevam in se učim priznavati napake kot človek.

Dobro se zavedam, da se lahko zapišeš v prihodnost, če prenašaš znanje in deliš izkušnje, spoštuješ in pošteno vzgajaš ljudi. Otroci in mladi ljudje so kot mehka glina, ki jo lahko (pre)oblikuješ in ji nato še čas in okolje dodata unikatno podobo.

2. Kaj vam torej pomeni kariera? V tem oziru ste pravzaprav dosegli vse, kar se doseči da.

To, kar delam, delam s strastjo. In kariera je le stranski produkt ustvarjalnega dela. Seveda pa titule in časti nujno ne odražajo kvalitete dela ter človeka, ki titule nosi. Kdor se peha le za nazivi, izgublja. Najprej sebe, nato spoštovanje kolegov ... kakovost kot tako. Meni ogledalo dajejo družina in nepoznani ljudje, ki jim nazivi niso mar. Oni ustvarjajo ravnovesje in prepotrebno kritiko za osebnostno rast. In rad sledim resnici, kjer z leti dojemam, da ultimativnih dosežkov ni. Zelo cenim ljudi, ki v življenju zamenjajo več poklicev in so uspešni na več različnih

področjih. Poklon namenim invalidu na vrhu najvišje gore sveta, mami samohranilke brez izobrazbe s tremi otroki doktorji znanosti. Spoštujem pokončno držo, mir v duši in srce, ki je polno hrepenenja tudi v popolno-ma brezizgledi situaciji.

3. Vsak dan se soočate s triado telo-identiteta-izkustvo. Ko na primer ženski spremenite telo, ali ji spremenite tudi identiteto?

V rekonstruktivni in estetski kirurgiji zdravimo in spreminjamo človeška, ne zgoj ženska telesa. Dejstvo pa je, da pri estetski kirurgiji prevladujejo ženska telesa. Definicija identitete pa je zelo široka in zastavili ste zanimivo dilemo. Osnovna definicija osebne identitete je tisto, kar človeka določa kot osebo, in je identiteta sistem, po katerem je oseba poznana sebi in drugim. Ljudje danes svojo identiteto spreminjajo že z novo frizuro, oblačenjem, ličili, tetovažo. Spremembe identitete pa so lahko začasne ali trajne.



Prof. dr. Uroš Ahčan, dr. med., dela že tretji mandat kot predstojnik Kliničnega oddelka za plastično, rekonstrukcijsko, estetsko kirurgijo in opeklino *Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana*. Je specialist plastične rekonstrukcijske in estetske kirurgije, svoja znanja pa ponuja tudi v zasebni kliniki Juventina Clinic (www.juventina.si), ustanovljeni leta 2018, kjer se posveča ohranjanju mladostne svežine na zdrave in varne načine.



20 V PROF. DR. UROŠ AHČAN

V večini primerov z estetsko kirurgijo ne spreminjamo identitete, temveč s korektivnimi posegi ob upoštevanju telesnih danosti skušamo poudariti lepe, prepoznavne linije oziroma z laserskimi in drugimi postopki upočasniti procese negativnih sprememb in tako čim dlje obdržati najboljšo različico samega sebe. Ekstremnih sprememb videza naj se ne bi posluževali. Sigurno pa v primeru rekonstrukcij po do hujših nesrečah in težjih poškodbah kirurgija ustvari možnosti za nadaljevanje identitete v mejah možnega. Če čez noč ostanemo brez roke, je to velik šok ne samo za identiteto, temveč za celovito osebo in kroge, v katerih se giblje. A če se kdo rodi z razvojno nepravilnostjo, grbastim nosom, brez žleznega tkiva dojke, če pridobi viseč trebuh, je v moderni sodobni družbi normalno, da se posluži vseh možnosti in spremeni svojo hibo, s katero se ne more sprizniti. Zakaj bi bili vse življenje zaznamovani zaradi telesnih nepravilnosti in pomanjkljivosti, če poznamo tehnike in postopke za njihovo odpravo. Dejstvo pa je, da lahko kirurgija zaide v stransko ulico, kot je pri Michaelu Jacksonu in drugih znanih osebnostih, kjer so slabi strokovnjaki z nizkimi moralno etičnimi normami, napačno in prekomerno težnjo preoblikovali človeška telesa, jim spremenili identiteto ter celo usodo in jih tako negativno zaznamovali za vse življenje.

4. V estetski kirurgiji delate z ljudmi, ki želijo biti lepši, kot so. Se vam zdi, da lepo telo prinaša več ugodja in užitka? Zakaj bi se sploh lepšali? Nam to narekuje sodobni turbokapitalizem?

Moj dobri prijatelj Per Heden, ki je napisal odlično knjigo o estetski kirurgiji, je zapisal: »Malo bi bilo ljudi, ki se ne bi odločili za kirurški poseg, če bi bil ta 100-odstotno zanesljiv, brezplačen in neboleč,« kajti v naravi ljudi je, da želimo izboljšave, da želimo biti lepši, da želimo biti boljši, da želimo ugajati drugim ljudem. In prav vsakdo od nas ima obdobja, minute, mesece ali leta svojega življenja, ko razmišlja o motečih dejavnikih in nepravilnostih na svojem telesu, še posebej v adolescenci, ko ustvarjamo svojo samopodobo in veliko časa preživljamo pred ogledalom,

pa nato v obdobju staranja, ko se pojavijo prve gube, povešenost tkiv, ko spoznamo, da nismo več taki, kot smo bili, da um ni v skladu s telesom ... Torej, da želimo boljše, ne slabšo različico sebe. Zakaj bi se lepšali? Zato, ker so že vse študije jasno ugotovile, da imajo lepši ljudje prednosti pred ostalimi ... Kolikokrat ljudje ponovijo selfie in katero različico pošljejo naprej?

5. Morda imajo več ovir? Je torej z lepoto povezana avtoerotičnost?

Nedvomno obstaja povezava med lepoto in avtoerotičnostjo in nedvomno sta erotika in spolnost izredno pomembna elementa vsakega posameznika, ki bistveno vplivata na kakovost življenja in bivanja, zato ima pomembno vlogo pri tem tudi estetska kirurgija. Ni zanemarljivo, da se je v zadnjem obdobju

PRAVE FATALNE BOGINJE SO SE V ZGODOVINI IZKAZALE KOT MALO OPAZNE ŽENSKÉ ...

močno povečalo število estetskih korekcij na področju ginekologije, pomlajevanja nožnice, lipofiling venerinega grčiča, preoblikovanje velikih sramnih ustnic, korekcija malih sramnih ustnic in številne druge. Ja, dojemanje sebe vpliva na sposobnost predaje drugemu.

6. Bi lahko rekli, da obstaja seksapil brez lepote? Je lahko le gola privlačnost?

Vsekakor osebno menim, da obstaja privlačnost brez lepote, še zlasti ob vedenju, da je lepota izredno širok pojem, ki je časovno in krajevno opredeljena. Kar je lepo leta 2018, ni nujno, da bo lepo leta 2030, in tele-

sna lepota je pomemben, pa vendarle zgolj en atribut človeka. Bistveni so tudi govorica telesa, nasmeh, iskriče in zapeljive oči. Ko se sprehajaš po ulicah muslimanskih držav, kjer so ženska telesa popolnoma zakrita, lahko sprožijo val čustvenih reakcij že zgolj z žarenjem in očmi, ki gledajo na tisti način. Lepota je v rokah, v prstih, v tistih gibih, ki jih ženska naredi nezavedno. V načinu, kako hodi. In ja, idealnega telesa ni, so le prava razmerja. Z intelektom, seveda. Lepota brez vsebine je puhla in plehka. Morda na trenutek nasiti, vendar ne hrani.

7. Cenijo vas kot izrednega esteta. Ali ste ujeti v popolnost oblik?

Ne, nisem ujet v popolnost oblik. Želim pa slediti telesni skladnosti brez prekomernih poudarkov, saj v estetski kirurgiji vedno hodimo po robu in že majhna kapljica polnila prek roba lahko spremeni lepo v preveč opazno, v umetno in moteče. Telesna skladnost in ohranjanje proporcev in oblik glede na telesne danosti so navadno moj končni cilj. In vedno je največji izziv iz nič napraviti nove oblike naravnega videza in lepih proporcev, pa naj gre za novo dojko ali nos.

8. Ali lepota kirurgija prispeva k izgradnji ženske? Ali jih ustvarja v fatalne boginje, ki so zaradi svoje lepote ošabne in brez miline?

Osebno menim, da lepota nima nobene povezave z milino, z izžarevanjem energije, čustvovanjem in reakcijami, ki so posledica privzgojenih in pridobljenih navad. Milina je pravzaprav

nežnost pogleda, besed in dotika. Tudi fatalne boginje sodijo bolj v sklop marketinga različnih industrijskih panog. Še zlasti, ko se o njih govori na glas. Prave fatalne boginje so se v zgodovini izkazale kot malo opazne ženske, ki pa so v spalnicah dokazovale svojo nadvlado, ki pa je lahko imela dramatične posledice za tisoče in milijone ljudi, ki so padali na različnih bojiščih zaradi ranjenega ega v prepletene mreže ujetih vladarjev, njihove načete samozavesti, moralno etičnih načel in inteligence.

9. Torej se zavedate, da je bistvo erotike v umetnosti dotikov, torej v



20 V PROF. DR. UROŠ AHČAN



tistem, kar nas spravi čez rob, če sledimo plemeniti strasti. Saj kot pravite, so vojne bojevale umetnice ljubezni iz ozadja in intime, pogosto skrite.

Se povsem strinjam, da več milijonov čutilnih telesc v koži opravlja svojo nalogo in so tam z namenom. Tudi posamezni deli telesa so bistveno bolj oživčeni kot drugi in na drugačen način. In nekdo lahko zgolj s prstom, ki ga nežno premika po telesu, izrazi več ljubezni kot milijon praznih sladkih besed.

10. Se pri svojem delu pogosto srečate z nemogočimi željami in labilnimi psihološkimi profili? Ste obenem terapevt?

Res je, pogosto se srečam tudi z nerealnimi željami in različnimi psihološkimi profili, ki mi jih je kot nestrokovnjaku na tem področju včasih težko prepoznati. Zato so tudi estetski kirurgi izdelali posamezne lestvice, s katerimi lahko opredelimo psihološke profile uporabnikov estetskih operacij, za kar pa so potrebni dolgotrajen pogovor, spremljanje govornice telesa in želja, ki jih lahko prinesejo tudi v obliki fotografij ali izrezkov iz časopisov. Če človek na svoji fotografiji ne zna jasno pokazati motečega dejavnika, je to znak za rdečo luč in misel, da se težava ne skriva na telesu, ampak v glavi posameznika. Vsekakor so ljudje

v različnih stiskah in takrat je dobro, da si najdejo oporo, preden se odločijo za poseg na telesu. Ker ta problema, ki ni del telesa, ne bo odpravil. Vsekakor danes vedno več ljudi potrebuje čustveno oporo in pomoč.

11. S čim si razlagate svojo priljubljenost, pogosto ste gost raznih oddaj in tiskanih medijev?

Ljudje so pogosto priljubljeni v svojem aktivnem obdobju, ko lahko ponujajo svoje usluge, oziroma v primeru športnikov in umetnikov, ko navdušujejo ljudi in jim izpolnjujejo sanje. Nato pa se zgolj zapišejo v spomine posameznikov ali naroda, odvisno od njihove teže. Pri svojih petdesetih sem dovolj moder, da se zavedam tega prehodnega obdobja, ob tem pa želim ostati predan delu, težiti k popolnosti, inovativnosti, se posvečati detajlom, ki delajo razlike, in pri razmišljanju ostati samokritičen in iskren do sebe in drugih. Naježim se, ko mi kdo reče: »Joj, kako si se upal to povedati ...« Mar ni res, da živimo v odprti družbi, brez političnih zapornikov, in da je naša dolžnost, da povemo svoje mnenje, četudi smo manj priljubljeni? Ne zgolj naša pravica, naša dolžnost je, da povemo tisto, kar vemo, da je prav za skupino ljudi in skupnost oziroma celotno družbo, pa tudi, če so misli kdaj pikre, kritične in strah zbujajoče. Pogovarjati se je treba argumentirano, na osnovi dejstev.

Kot pravijo, majhni ljudje govorijo o drugih ljudeh, povprečni govorijo o stvareh, veliki ljudje govorijo o idejah, zato bi moral biti cilji vseh, zlasti pa sodobnih medijev, iti korak više. Od ljudi do stvari, nato do idej ...

12. Je v lepotni kirurgiji kaj prostora za iskrenost? Vsako obliko lahko namreč spremenimo, seveda do nekih meja.

Lepotna kirurgija pri izobraženih in aktivnih izvajalcih z visokimi moralno-etičnimi načeli temelji na iskrenosti in odprtem pogovoru, pri katerem se predstavijo tudi omejitve, prehodno obdobje, nezaželeni učinki in zapleti ter postopek rehabilitacije. Pogovoriti se je treba o kasnejših morebitnih popravkih in manjših korekcijah, oblike pa je vedno treba spreminjati v okviru normalnih meja. Sam operiram več kot 25 let, za menoj je več kot 20 tisoč kirurških posegov. Moje delo me osrečuje in sem mu popolnoma predan, vsekakor pa delujem odprto in iskreno pred posegi in po njih.

13. Kje se postavijo meje med estetiko, etiko in erotiko? Ali jih uporabniki zaznajo in ali jih kirurgi? Ali je vse skupaj le lepotna industrija in biznis?

Ne vem, zakaj bi postavljali estetiko, etiko in erotiko v različne predale oziroma med njimi postavljali meje. Naloga estetskega kirurga je, da na osnovi visokih etičnih in moralnih načel z različnimi kirurškimi tehnikami in metodami izboljša estetiko in tako prispeva k erotiki. Tak je pravi vrstni red. In bistveno je, da jih zazna uporabnik. Kirurg je lahko zadovoljen s svojim izdelkom in ga ocenjuje glede na kompleksnost, telesne danosti, ob tem pa se mora zavedati, da nima pod kontrolo vseh dejavnikov. Celjenje tkiv ni odvisno zgolj od kirurške tehnike in uporabe kakovostnih materialov, ampak tudi od lastnosti tkiva in telesnih danosti, genetike. Cilj kirurga je vesel in nasmejan pacient in pravi kirurg bo naredil vse, da ga doseže. Žal pa popolna izvedba operacije ni vedno zagotovilo za srečnega pacienta. Vsekakor preoblikovanje telesa vpliva na erotiko, saj poudarja linije, vzpodbuja poglede in vzbuja erotične misli in poželjenja, vendar pa vse to presega obseg pogovora pred kirurškim posegom. Pogovori med pacientom in kirurgom niso tako intimni, da bi ob pregledu razpravljali tudi o spolnih praksah, kar pa morda kdaj ne bi bilo odveč. Drži pa, da so lepotni posegi antiaging del lepotne industrije, ki pomeni večmilijardni trg.



20 V PROF. DR. UROŠ AHČAN

14. Se vam zdi, da je poklic lepotnega kirurga priljubljen zaradi finančnih nagrad? Botoxa, polnil, lepšanja prsi, oblikovanja telesa z liposukcijo in vseh teh postopkov se poslužuje vedno več mladih. Vas kot predstojnika oddelka skrbi za prihodnost poklica?

Strinjam se z vami, da je poklic lepotnega kirurga popularen zaradi finančnih nagrad. Nedvomno v prid tega govori tudi dejstvo, da se kirurgi drugih strok prepogosto poslužujejo lepotne kirurgije prav z namenom dodatnega zaslužka, čeprav za to niso ustrezno izobraženi. Po drugi strani se nihče od estetskih kirurgov ne spogleduje s srčnimi operacijami in operacijami na debelem črevesju, ki nudijo mizerno plačilo, pa čeprav pomenijo gromozanski strokovni izziv. Bojim se za prihodnost plastične kirurgije, saj je povsod po svetu veliko mladih kirurgov prepoznalo lahkotnost bivanja v vlogi estetskega kirurga in namesto kompleksnih rekonstrukcij opravljajo enostavne postopke injiciranja snovi pod kožo za drag denar. Toda živimo v odprti družbi, kjer vsak odloča, kaj bo v svojem življenju počel. Zavedati se je treba dejstva, da vsako, ki konča medicinsko fakulteto in specializacijo s področja plastične, rekonstrukcijske in estetske kirurgije, prehodi zelo trnovo pot, ki je izredno naporna, zato mu na koncu ne more neki zakon ali pravilnik (pre)povedati, kaj bo v svojem življenju počel, kot to ne prepove drugim poklicem, pač pa se lahko vsakdo svobodno odloča in nosi posledice.

15. Ali sploh imate kakšno možnost, da bi ustavili anomalije in neetične postopke na ženskah, ki zaupajo v dobri veri?

Svoje možnosti, da bi opozoril na anomalije in neetične postopke ves čas izkoriščam. Bil sem pri politiki, predstavil sem danski zakon, ki natančno določa kdo, kje in kaj lahko izvaja na področju estetske kirurgije, a žal neuspešno. Bil sem gost različnih oddaj, v katerih smo govorili o pasteh estetske kirurgije. Napisal sem več strokovnih člankov in imel več predavanj na to temo. Ne nazadnje sem napisal knjigo *Supermarket lepote*, v kateri sem zapisal: »Človeško telo ne sme biti prazen nakupovalni voziček, ki ga vozimo od police do police in vanj nalagamo preštevilne uporabne in neuporabne izdelke, ki nam jih ponujajo posebno izobraženi strokovnjaki za marketing in prodajo.

jo. Neracionalno in brezglavo kupovanje z očmi ima navadno zgolj finančne posledice, nakupovalnih košaric in vozičkov je neskončno, telo pa je le eno. Vaše od rojstva do smrti.« Mlade opozarjam na pasti lepote idealov in poslovnega modela Kim Kardashian. V poplavi tiskanih medijev in medmrežja se take misli in za življenje pomembne iskrice žal prepogosto izgubijo in jih preglasijo reklamni napisi in plačani oglasi, od katerih so življenjsko odvisni sodobni mediji. Tudi zato sem ponudil nove možnosti v Juventina clinic.

16. Kaj pa sprememba spola? Biološko kategorizacijo dvo spolnikov, torej evnuhov oziroma hermafroditov, poznamo v Indiji kot tretji spol. Vemo tudi, da psihološko spola nista le dva, zlasti v primeru transseksualcev?

Ljubljanska kirurgija je bila v preteklosti, ko smo delovali še na področju 20 milijonov ljudi v Jugoslaviji, vodilna na področju spremembe spola, kjer je delovala multidisciplinarna ekipa, ki se je natančno posvetila vsakemu posamezniku in napravila natančno analizo ter načrt preoblikovanja telesa oziroma transformacijo spola, ki zajema psihofizične elemente, psihološko pripravo, hormonsko pripravo ter vrsto zapletenih kirurških posegov s prostim prenosom tkiva in uporabo mikrokirurgije. Trenutno zaradi majhnega števila pacientov in preobilice drugega dela ne moremo zares dobro slediti vsem trendom na tem področju, kajti v posameznih modernih bolnišnicah, kjer se ukvarjajo zgolj s to problematiko, velik poudarek dajejo detajlom in operacijo končajo celo s korekcijo glasilk za spremembo glasu, ki bi lahko izdajala posameznika v novi podobi, česar pa pri nas ne počnemo. Kolegi iz Genta so v tem primeru dobra izbira.

17. Ste torej superman, kako vam vse to uspeva?

Ne verjamem v nadnaravno moč posameznikov. Take misli so v kirurgiji lahko nevarne. Tudi kirurgi smo zgolj ljudje, ljudje, ki včasih vstanemo z levo nogo, imamo zobobol, se nam je pokvaril avto ali pa se ukvarjamo z vprašanji najstnikov. Vso poklicno pot smo kot na dirki Tour de France in le malokrat imamo priložnost, da bi se umaknili iz te adrenalinske preizkušnje in skupaj z gledalci uživali v nastopih drugih ali po lastnih prevoženih kilometrih.

In to je glavna pomanjkljivost tega prelepega poklica. Ustaviti se, umiriti in preprosto uživati v rezultatih dela. To traja nekaj minut, morda dan, dva, nato pa spet zazvoni telefon, na mizi se pojavi nov konziljarni list, zato manjkata tisti prepotreben nasmeh in sproščenost. Ob večletnem dirkanju in pogostejših izlivih adrenalina se kažejo tudi telesne posledice, bolečine v hrbtu zaradi prisilne drže, slaba prebava zaradi popolnoma neustreznih prehranskih navad, namrščeno čelo. Se pa zgodijo tudi stvari, ko si rečeš 'ima Boga', usoda ...

18. Se kdaj postavite v vlogo pacientov?

Zdravniki bi se morali pogosto vsaj v mislih postaviti na drugo stran v vlogo pacienta, da bi razvili ustrezno empatijo. Toda tudi pacienti bi se morali vsaj včasih postaviti v vlogo zdravnika oziroma kirurga, kajti kirurg ni robot, brez čustev, zgrajen iz neuničljivega vezja in elektromotorčkov, pač pa zgolj človek, ki je na voljo ljudem, da izboljšajo kakovost življenja in celotne družbe.

19. Kaj je za vas ultimativna karakteristika fatalne ženske?

Fatalnost nje je lahko le prehodni naziv, saj fatalnost po moji oceni obsega inteligentno, uglajeno, duhovito osebnost omamnega vonja, iskrivih oči, negovanega videza in iskrenega nasmeha. Lepo je, če uporablja prijazne in izbrane besede, ki jih zna nadomestiti z govorico telesa. Veliko je atributov, zato je takšnih žensk malo.

20. Verjamete v ljubezen in erotiko kot tisto nekaj svetega? Ne nazadnje vsako novo življenje je čudež po sebi in vsi se rodimo prek medija strasti?

Uf, tu pa ste malo preveč optimistični. Menim, da se jih v moderni družbi neoliberalcev več rodi plansko in načrtovano, manj pa iz strasti. Preračunljivo. V drugih družbah zaradi 20 ovac. Vse manj je romantike. Strasti. Še v filmih vedno manj. Ob virtualnem svetu smo tudi navidezno srečni, a oropani okusov, vonjev, barv in dotikov ... Erotika in ljubezen sta osnovna pozitivna gradnika zdrave družbe, ki pa zahtevata nekaj truda in energije, zato ljudje v instant družbi uživajo zgolj v ekranskim erotičnim prizorih, ki jih lahko upravljaš na daljavo ali pa z drsenjem prsta po steklu telefona. In z vsako generacijo so telefoni bolj pametni, ljudje pa bolj neumni in prazni. ■